

~~M4 02/03~~
M4 02/03

Semesteremne i praktisk teologi

Fjellhaug Misjonshøgskole
Sinsenveien 15
N-0572 Oslo

Innhold

Innhold	1
Semesteremne i praktisk teologi.....	2
1. Generell innføring	2
2. Studiets oppbygging	3
3. Fagbeskrivelse og pensum.....	4
3.1 Menighet og tjeneste (2 vekttall).....	4
3.1.1 Ekklesiologi (0,5 vekttall)	4
3.1.2 Pastoralteologi (0,5 vekttall).....	4
3.1.3 Liturgikk (0,5 vekttall)	5
3.1.4 Kateketikk (0,5 vekttall).....	5
3.2 Homiletikk med tekstverksted (2 vekttall).....	6
3.3 Sjelesorg (2 vekttall).....	6
3.4 Ledelse og administrasjon (1 vekttall).....	7
3.5 Diakoni og bistand (1 vekttall).....	7
3.5.1 Menighetsbasert diakoni (0,5 vekttall).....	7
3.5.2 Generelt bistandsarbeid (0,5 vekttall).....	8
4. Praksisdel (2 vekttall).....	9
5. Eksamen	10

Semesteremne i praktisk teologi

1. Generell innføring

Studiet i praktisk teologi ved Fjellhaug Misjonshøgskole (heretter FMH) består i å gjennomtenke den teologiske basis og den samfunnsmessige kontekst for den kirkelige tjeneste. Det er nødvendig å gi en spesiell praktisk-teologisk vinkling på emner som har vært berørt i tidligere studier. Erfaring viser at forkynnelse og sjelesorg er den mest omfattende del av den kirkelige tjeneste. Saklig sett hører homiletikk og sjelesorg inn under *Menighet og tjeneste*, men av praktiske årsaker vil disse fagene bli behandlet særskilt.

Studiene ved FMH tar primært sikte på en misjonstjeneste i utlandet. For å kunne fungere godt i en tverrkulturell sammenheng er det allikevel nødvendig å ha basiskunnskap om vår norske praktisk-teologiske tradisjon, både innen kirke- og organisasjonsliv. Undervisningen tar derfor i første rekke sikte på å gi en grunnleggende innføring i det praktiske kristne livs former både i kirke og bedehus i Norge, samtidig som en orienterer seg noe i andre tradisjoner og former i en fremmedspråklig kontekst.

Semesteremne i praktisk teologi er bygd opp som en frittstående enhet på 10 vektall. Opptakskrav er *Grunnfag i Kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering*.

2. Studiets oppbygging

Semesteremnet i praktisk teologi har to hovedkomponenter: en teoridel og en praksisdelen.

Teoridelen:

Teoridelen består av 8 vekttall, og fagene fordeler seg slik:

1.	Menigheten og tjenesten	2 vekttall
	Ekklesiologi	
	Pastoralteologi	
	Liturgikk	
	Kateketikk	
2.	Homiletikk med tekstverksted	2 vekttall
3.	Sjelesorg	2 vekttall
4.	Ledelse og administrasjon	1 vekttall
5.	Diakoni og bistand	1 vekttall
	Menighetsbasert diakoni	
	Generelt bistandsarbeid	

Praksisdelen:

2 vekttall

---

10 vekttall

Praksisdelen:

Praksissted	Praksisart	Varighet
Misjonfelt / Norge	tverrfaglig	4 uker
Storby	tverrfaglig	8 kvelder
Fjellhaug	fagrelatert: liturgikk	2 gudstjenestelige møter
Fjellhaug	fagrelatert: kateketikk	2 undervisningstimer
Fjellhaug	fagrelatert: homiletikk	2 prekenøvelser
Den norske kirke	tverrfaglig	1 menighetsbesøk
Fremmedspråklig menighet	tverrfaglig	1 menighetsbesøk

3. Fagbeskrivelse og pensum

3.1 Menighet og tjeneste (2 vekttall)

Faget gir en gjennomgang av kirketenkningen med den lokale menighet/forsamling spesielt i fokus. Det er behov for å grunnfeste studentens egen identitet som menighetsarbeider, samtidig som det er behov for å bevisstgjøre seg på den konkrete kirkelige sammenheng en skal gå inn i med oppgaver innen forkynnelse, sjelesorg og undervisning. Faget innbyr til undervisning i seminar-form.

Faget har fire delkomponenter:

3.1.1 Ekklesiologi (0,5 vekttall)

Denne komponenten vil først og fremst la læren om kirken komme til praktisk anvendelse med sikte på menighetsbygging. Faget inneholder også grunnleggende kirkekunnskap. Likedan er det behov for en praktisk-teologisk vinkling på vårt eget kirkesamfunns sammensatte historie. Det innebærer å se Den norske kirkes egenart og struktur som folkekirke, forholdet mellom kirken og de frivillige organisasjonene, og de spesielle utfordringer som kirke og bedehus står overfor i åra som kommer.

Pensum:

Hegstad, H.

1999 *Kirke i forandring. Fellesskap, tilhørighet og mangfold i Den norske kirke.* Oslo : Luther, s. 74-101.

Hope, L.

1932 "Kyrkja og lækmanns-arbeidet". I: *Veien fram. Grunnsyn og arbeidsmåter i Norsk Luthersk Misjonssamband.* Oslo : Lunde, 1977, s. 228-245.

Skjevesland, O.

1993 *Huset av levende steiner. En teologi for menighetsoppbygging.* Oslo : Verbum, s. 68-92 og 158-183 .

Skjevesland, O.

1999 *Invitasjon til praktisk teologi. En faginnføring.* Oslo : Luther, s. 79-90.

3.1.2 Pastoralteologi (0,5 vekttall)

Faget gir en grunnleggende innføring i ulike menighetstjenesters innhold og egenart. Det innebærer deres selvforståelse, forståelsen av preste/pastorembetet i forhold til andre tjenester, ordinasjon og innvielse, og forholdet til de øvrige medarbeidere i forsamling/menighet. En vil også ta opp en menighetstjeners indre liv, d.e. kall, utrustning, bønn- og andaktsliv.

Pensum:

Skjevesland, O.

1984 *Levende kirke. Om nådegaver, tjenester og menighetsbygging.* Oslo : Luther, s. 48-70.

Skjevesland, O.

1998 *Morgendagens menighet. Ledelse og livsform.* Oslo : Verbum, s. 22-48.

Weider, B.

1969 *Kallet og tjenesten.* Oslo : Lutherstiftelsen, s. 9-81.

3.1.3 Liturgikk (0,5 vekttall)

Faget gir en grunnleggende innføring i kirkens kalender og den lutherske gudstjenestes ordning. Andre ritualer og møteformer, slik vi møter det i kirke og bedehus i Norge og utlandet, vil også bli behandlet. Faget vil gi hjelp til å utvikle kreativitet og sunn dømmekraft rundt kristne ritualers form og funksjon i ulike kristne kontekster.

Studentene vil ha deltakende praksis i liturgikk ved å ha ansvar for Fjellhaugs ukentlige "chapel", d.e. et ukentlig gudstjenestelig møte med flere liturgiske elementer. Ved de obligatoriske besøk til et annet kirkelig miljø vil en ha observerende praksis, og bli omfattende orientert om liturgiske former og skikker. Studenten skal på feltoppholdet drøfte gudstjeneste- og møteformer i den lokale kulturen sammen med sin lokale veileder.

Pensum:

Skjevesland, O.

1999 *Invitasjon til praktisk teologi. En faginnføring.* Oslo : Luther, s. 129-142.

Holter, S.W.

1991 *Kom, tilbe med fryd. Innføring i liturgikk og hymnologi.* Oslo : Solum, s. 17-55 og 109-137.

Hiebert, P.G.

1994 *Anthropological reflections on missiological issues.* Grand Rapids, MI : Baker, s. 159-172.

3.1.4 Kateketikk (0,5 vekttall)

Studenten vil få en innføring i grunnleggende problemstillinger og utfordringer for den menighetsbaserte undervisning og opplæring. Det kan være undervisning av nye kristne til dåp eller konfirmasjon, eller det dreier seg om bibelgrupper og søndagsskole for barn og voksne, eller opplegg og gjennomføring av regulære kurs for ulike menighetsarbeidere. Studenten vil ha deltakende praksis i kateketikk ved, i samråd med veileder, å ha ansvar for planlegging og gjennomføring av to undervisningstimer ved Fjellhaug Bibelskole.

Pensum:

Dale, Aa.

1993 *Læring i kirken. En praktisk kirkepedagogikk.* Oslo : IKO-forlaget, s. 12-76.

Habermas, R.T.

1994 "The purpose of Christian Education". I: *Leadership Handbook of Outreach and Care / J.D. Berkley (ed.)*. Grand Rapids, MI : Baker, s. 343-353.

Anthony, M.

1994 "Planning Christian Education". I: *Leadership Handbook of Outreach and Care / J.D. Berkley (ed.)*. Grand Rapids, MI : Baker, s. 355-375.

Townsend, J.

1994 "Teaching methods". I: *Leadership Handbook of Outreach and Care / J.D. Berkley (ed.)*. Grand Rapids, MI : Baker, s. 377-387.

Williams, D.E

1994 "Sunday School Programs". I: *Leadership Handbook of Outreach and Care / J.D. Berkley (ed.)*. Grand Rapids, MI : Baker, s. 389-401.

3.2 Homiletikk med tekstverksted (2 vekttall)

Faget gir en grunnleggende innføring i hva kristen forkynnelse er. En drøfter den innholdsmessige profil på forkynnelsen og tar opp hvilke utfordringer som møter forkynneren både åndelig, faglig og menneskelig. Studenten tas med inn i tekstarbeid med tanke på prekensituasjonen. En vil gå nøye inn på de hensyn en må ta til ulike typer tekster, varierende prekentyper og de kommunikative utfordringer som skiftende målgruppe stiller forkynneren overfor.

Studentene øver med videoopptak og må gjennomføre en andakts- og en prekenøvelse med respons fra medstudenter og under veiledning av faglærer.

Faget blir gjenstand for separat prøving i form av en preken som må framføres, samtidig som faget inngår som en del av den avsluttende skriftlige prøven.

Pensum:

Skjevesland, O.

1995 *Det skapende ordet. En prekenlære.* Oslo : Universitetsforlaget, s. 131-260.

Stott, J.R.W.

1982 *I believe in preaching.* London : Hodder & Stoughton, s. 15-38 og 135-173.

Wisløff, C.F.

1988 *Ordet fra Guds munn. Aktuelle tanker om forkynnelsen* Oslo : Lunde, s. 14-178.

Sjaastad, E.

1989 "Forkynnelsen i følge Apostlenes gjerninger. (1)". I: *Fast Grunn* 42, s. 10-15.

Sjaastad, E.

1989 "Forkynnelsen i følge Apostlenes gjerninger. (2)". I: *Fast Grunn* 42, s. 88-93.

3.3 Sjelesorg (2 vekttall)

Dette faget består av to deler. I den første delen skal studentene tilegne seg innsikt i åndelige og psykiske problemstillinger, og hvordan en kan øve grunnleggende sjelesorg. En tar særlig sikte på mennesker innen vår kultur og innen norsk kristenliv.

I den andre delen, tverrkulturell sjelesorg, tar en opp konkrete sjelesørgeriske eksempler i menighetene i andre kulturer. Både gjennom relevant litteratur og gjesteforelesere med erfaring fra de aktuelle kulturer skal studentene få hjelp til å tilegne seg innsikt i sentrale problemstillinger, og hvordan en kan øve sjelesorg for mennesker fra andre kulturer. Obligatorisk temadag vil inkludere besøk i en menighet der presten bl.a. vil orientere om samtaler og sjelesorg/veiledning i tilknytning til kirkelige kasualia.

I tilknytning til feltoppholdet vil kandidaten bli bedt om å gjøre rede for et nærmere angitt sjelesorg-case typisk for sitt område.

Pensum:

Olivius, A.

1996 *Att möta människor. En grundbok om själavård.* 3. utg. Stockholm : Verbum, s. 51-151.

Kristiansen, K.

- 1987 *Sjælesorg og anfægtelse hos Luther og i dag*. Århus : Forlaget Kolon, s. 5-60.
Baatz Kristensen, F.
- 1998 *Befriet til at leve. Om at skrifte*. København : Credo, s. 7-78.
Hesselgrave, D.
- 1984 *Counseling cross-culturally. An introduction to theory & practice for Christians*. Grand Rapids, MI : Baker, s. 145-309.
Engelsviken, T.
- 1978 *Besettelse og åndsutdrivelse. I Bibelen, historien og vår egen tid*. Oslo : Lunde, s. 7-101.
- Hiebert, P.G.
- 1994 *Anthropological reflections on missiological issues*. Grand Rapids, MI : Baker, s. 189-253.

3.4 Ledelse og administrasjon (1 vekttall)

Faget gir en innføring i ledelse og administrasjon med et særlig sikte på organisasjons- og menighetsarbeid. Det vil bli lagt vekt på generelt lederskap, men også spesielt hva lederskap i kristen sammenheng innebærer. På bakgrunn av bibelske og historiske eksempler og moderne lederstudier vil faget søke å svare på spørsmålene *Hva er en god kristen leder?* og *Hvordan finne og utvikle lokale kristne ledere?* Noe tid er satt av til en praktisk innføring i rutiner som kan ivareta behovene for forsvarlig saks- og informasjonsbehandling slik en møter dem i en menighets daglige drift og administrasjon.

Pensum:

- Jørgensen, K.
- 1991 *Visjon og hverdag. Lederskap i misjon og menighet*. Oslo : Verbum, s. 68-93 og 114-160.
- Clements, S.
- 1987 "Møte- og gruppeledelse". I: *Lederskap i dag. Håndbok for ledere i kristent arbeid* / Magne Lerø (red.). Oslo : Verbum, s. 91-105.
- Ytterland, E.
- 1987 "Økonomi". I: *Lederskap i dag. Håndbok for ledere i kristent arbeid*. / Magne Lerø (red.). Oslo : Verbum, s. 106-128.
- Ytterland, E.
- 1987 "Administrasjon". I: *Lederskap i dag. Håndbok for ledere i kristent arbeid*. / Magne Lerø (red.). Oslo : Verbum, s. 129-142.
- Toft, E.
- 1987 "Informasjon". I: *Lederskap i dag. Håndbok for ledere i kristent arbeid*. / Magne Lerø (red.). Oslo : Verbum, s. 143-155.
- Skjevesland, O.
- 1998 *Morgendagens menighet. Ledelse og livsform*. Oslo : Verbum, s. 49-91 og 119-158.

3.5 Diakoni og bistand (1 vekttall)

3.5.1 Menighetsbasert diakoni (0,5 vekttall)

Faget søker å begrunne, avklare og profilere diakoni som en integrert del av kirkens og misjonens samlede oppdrag i verden. Det er nødvendig å definere diakonien som menighetstjeneste både i Norge og på misjonsfeltet. En vil også drøfte sosialt engasjement og

bistandsarbeid generelt, og spesielt gå inn på forholdet mellom evangelisering og sosialt engasjement og de strategiske valg og avveininger som er forbundet med dette.

Pensum:

Skjevesland, O.

1999 *Invitasjon til praktisk teologi. En faginnføring.* Oslo : Luther, s. 145-159.

Nordstokke, K.

1994 *Verdensvid tjeneste. En innføring i internasjonal diakoni.* Oslo : Verbum, s. 61-123.

Lausanne Congress on World Evangelism (LCWE)

1984 *Evangelism and Social Responsibility. An Evangelical Commitment.* Exeter : Paternoster, s. 9-61.

3.5.2 Generelt bistandsarbeid (0,5 vekttall)

Ofte vil misjonærer fra et rikt land med tilgang til u-hjelpsmidler få i oppdrag å kanalisere noe av disse inn mot konkrete behov der en arbeider. Hvordan dette skal skje på en forsvarlig måte vil bli behandlet i et eget kurs av to ukers varighet. Det er Fjellhaug Misjonshøgskole som står ansvarlig for kurset, som gjerne blir arrangert i samråd med Norsk Misjonsråds Bistandsnemnd.

Kurset skal orientere om generelle mål og midler i norsk bistandspolitikk, og gi innføring i ulike aspekter ved prosjektstyring, for eksempel prosjektbeskrivelse, prosjektgjennomføring, økonomistyring, evaluering og utfasing.

Kurset er obligatorisk, men vil ikke bli gjenstand for eksaminasjon.

4. Praksisdel (2 vekttall)

Praksisdelen har 2 vekttall og dreier seg i hovedsak om 4 ukers feltstudie/utplassering i Norge/misjonsfelt og 8 kvelders storbypraksis der praksis er dels observerende, dels deltagende.

Feltstudiet:

Oppholdet gir en generell orientering om misjonsfeltet av misjonærkolleger, gir anledning til å observere ulike aspekter av arbeidet, være til stede ved ulike møter og gudstjenester, ha direkte samtaler med nasjonale medarbeidere i samarbeidende kirke, besøke ulike diakonale og undervisningsrelaterte prosjekt og institusjoner, samt samle inntrykk og stoff om tildelt emne.

Umiddelbart etter hjemkomsten må studenten skrive en rapport med evaluering av hva vedkommende har deltatt i under feltstudiet, og en 8-10 siders besvarelse på temaet fra sjelesorgen som var oppgitt på forhånd. Denne besvarelsen gis tellende karakter.

Feltstudiet blir lagt til vedkommendes framtidige arbeidsfelt. Hvis det av ulike grunner skulle vise seg umulig, eller en student ikke tar sikte på misjonstjeneste, vil en søke en alternativ utplassering som kan introdusere studenten nærmere til den kulturkrets som vedkommende skal arbeide i. Før utreise/utplassering vil studenten få tildelt et emne fra sjelesorgen typisk for den kulturen som vedkommende skal arbeide spesielt med under oppholdet.

Storbypraksis:

Dette er en individuell observerende og deltagende praksis som fordeler seg på rusmiddelomsorg, aktiviteter knyttet til nærmiljøsentere, kristent barne- og ungdomsarbeid og evangeliserende nattkafé, totalt 8 kvelder.

Forøvrig er det lagt inn en del praktiske øvelser i de teoretiske fagene som homiletikk/tekstverksted, liturgikk og kateketikk. Denne praksisen er det gjort rede for under de enkelte fagbeskrivelsene. To obligatoriske temadager med besøk i menigheter er spesielt viet forhold i Den norske kirke og en engelsk-talende luthersk menighet.

Øvelsene og utplasseringen blir veiledet av godkjente veiledere. På misjonsfeltet vil det normalt være en NLM-misjonær, alternativt en lokal kirkeleder som har hovedansvaret. I storbypraksisen vil ansvarlig leder ved institusjonen, nærmiljøsentret, for ungdomsarbeidet eller nattkaféen være veileder. Veilederne, både lærere og de som ikke er av Fjellhaugs ansatte, har gjennomgått intern opplæring knyttet til faglig veiledning slik at veiledningstjenesten kan kvalitetsikres.

5. Eksamen

Følgende eksamen avlegges i *Semesteremne i praktisk teologi*:

* En 6-timers skriftlig prøve under eksamensvilkår som omfatter alle fag i teoridelen. Prøven teller 50% av samlet karakter.

* En preken av 10-15 minutters varighet skal framføres samtidig som manuskriptet må foreligge skriftlig. Denne teller 25%. Både manus og framføring blir vurdert.

* Hjemmeoppgaven etter avsluttet feltopphold med et sjelesørgerisk emne teller 25%.

Oppgaven har et anbefalt omfang på 8-10 maskinskrevne sider.

Samtlige prøver/oppgave blir vurdert av intern og ekstern sensor.

Revidert: 12. okt. 2001

